

ACCIÓ CATALANA

PUBLICACIÓ SETMANAL

Redacció i administració: Trafalgar, 14. - Barcelona.

Fer la Revista de la premsa, secció del nostre setmanari on són aplegades i comentades les opinions emeses pels patriotes de comarques, els nostres amics hauran comprès la importància de la fulla nacionalista periòdica. En efecte, aquella unanimitat nacional a què aspiren els patriotes íntegres, té en els periòdics comarcals llur portaveu més visible; la propaganda intensa i extensa propugnada pels nacionalistes dels diversos sectors té en aquesta fulla una tribuna que no cal deixar mai deserta, que cal ocupar constantment. Si un front únic s'ha de constituir, cal tenir compte sobretot de la premsa que es publica a Catalunya, així la comarcal com la ciutadana, així la periòdica com la quotidiana.

La premsa nacionalista comarcal es pot dir que, a la una, segueix les mateixes directives patriòtiques. Si per ventura les organitzacions polítiques que representen — regionalistes o republicanes — els obliguen en determinades qüestions o en períodes electorals a defensar punts de vista partidistes i a combatre agrement el contrincant possiblement més íntegrament patriota des del punt de vista català, no sol passar així, salvant excepcions, en època normal. En llurs editorials, en llurs articles de col·laboració i en llurs informacions curen d'atènyer, sobretot d'un quant temps ençà, una unitat de lèxic que, fatalment, tendeix a donar a llurs escrits una unitat de doctrina, preable i eficaç.

La tasca dels patriotes purs, la tasca dels amics d'ACCIÓ CATALANA, ha d'ésser d'ajudar a aquestes belles voluntats foranes en llur daler de convertir el periòdic de llur localitat en un orgue perfeccionat d'expressió nacionalista.

D'una part els que viuen en aquelles comarques, prestant-los un ajut moral i material; d'altra part els que en som absents i vivim a la capital estimulant-los des dels nostres periòdics, facilitant-los informació, oferint-los col·laboració.

Fa poc, amics nostres molt afectes, havien llançat la idea de crear un "Servei de premsa" nacionalista. Aquesta institució, molt simple altrament, duria una estadística perfecta de les fulles periòdiques editades en el nostre país, i els proporcionaria amb certa periodicitat col·laboració assenyalada. Al mateix temps que s'hauria ofert per a la correcció d'estil, orientació tipogràfica, canvi de capçaleres, etc., hauria procurat de solidaritzar la premsa nacionalista de Catalunya amb el fi de promoure en un moment determinat moviments d'opinió, netament patriòtics, excloent tota segona intenció partidista i només en allò que les opinions dels diversos grups nacionalistes estan d'acord.

Actualment i sense pressió exterior, aquesta solidaritat s'ha anat formant, i setmana darrera setmana, veiem aguditzar-se la sensibilitat patriòtica dels escriptors de comarca. Manca només que tots contribuïm a perfeccionar la existent, influïnt en la premsa tèbia, apoderant-nos de la feble i fundant-ne allà on no n'hi ha.

Cal que que cap ciutat ni vila catalana, romanguí sense un portaveu nacionalista que secundi l'activitat patriòtica dels agrupaments comarcals de Catalunya. Cal que la passió encesa en els millors de la capital tingui un combustible a cada localitat, foguera d'alerta a les hores de perill, guaita subtil en el traspàs de les hores i clarí afinat a l'alba del gran dia.

El fonament

Un ex ministre d'Instrucció pública estranger, digué durant la gran guerra: havem pogut improvisar municions però no hauriem pogut improvisar ànimes. Amb això volia significar que les ànimes heroïques que dugueren al seu país a la victòria havien estat forjades a l'escola primària i que per poderosos que siguin els medis materials i per perfectes les armes de les quals hom pot disposar, la derrota és segura si ni els cors ni les voluntats no són prestes i adictes. I on és sinó a l'escola que aquests cors poden ésser inclinats al culte de la Pàtria i aquestes voluntats poden ésser armades per a mobilitzar-les a l'hora que caldrà?

El fonament d'una vera renaixença nacional és a l'escola. Fet i fet és això un lloc comú arreu del món i fins i tot entre nosaltres. Però, en canvi, la tasca per al seu establiment és lenta. Una entitat meritíssima i uns quants apòstols devots propaguen de moltes anyades ençà aquesta veritat: que l'Escola catalana urgeix, que la seva instauració a tots els indrets de la Pàtria on s'hi trobi un grup de catalans, hauria d'ésser prèvia a tota altra activitat nacionalista. ¿Per què no s'esdevé així? Per raons idèntiques a les que ACCIÓ CATALANA dona per a lliurar-se a la tasca que s'ha emprès: per feblesa del sentiment nacional àdhuc en els mateixos que comprenen aquesta veritat. De no ésser així, d'estar possessionats íntegrament de la idea de Pàtria, estem segurs que abans d'organitzar unes danses, un àpat o unes eleccions; que abans de despendre massa amb senyeres, banderins, corones i llaçades, curariem de reunir els cabals que això representa per aixecar el veritable monument a la Pàtria: l'Escola nacional.

Bé faran els amics d'ACCIÓ CATALANA de preocupar-se cadascú en la seva esfera de bastir aquest fonament.

25 CTS.

NACIONALISME ACTIVISTA

Un projecte de programa per a la diada de la llengua catalana

Ha arrelat la celebració a la nostra terra de la "Diada de la llengua". D'uns quants anys ençà, a començos de l'anyada, són organitzats mítings i vetllades a llaor i glòria de l'idioma nacional. Aquesta celebració la creiem plausible. Però voldríem que s'afegís alguna cosa als discursos eloqüents i als lírics manifestos.

Voldríem que cada acte en honor de la llengua nostra fos l'exteriorització d'un avenç més en el camí de la reconquesta lingüística. Voldríem que es donés a la "Diada de la llengua", com a totes les manifestacions del nacionalisme català, un caire d'activisme o laborantisme. En les èpoques de reconstrucció nacional, l'obra dels patriotes ha de consistir, tant com en la difusió de les idees, en l'acció positiva per a realitzar-les. La proclamació de l'ideal, si no anés seguida de l'adequat esforç de realització constituïria una forma de peresa culpable.

Un amic dilecte parlà temps enrera de la necessitat d'orientar en sentit pràctic les propagandes per la llengua catalana i de l'avinentesa que l'associació pannacionalista *Nostra parla* es fes l'orgue d'aquesta feina indispensable. Avuj nosaltres insistirem, concretant la nostra proposta a la "Diada de la llengua catalana".

* * *

Ens sembla bé que es doni el míting, i que s'organitzi la festa popular al Parc, i que els periòdics publiquin fulles extraordinàries i articles allusius. Però creiem que caldria introduir alguns números més al programa.

Per exemple:

- Inauguració de noves escoles catalanes, i visita especial a les escoles ja existents.
- Inauguració de rètols catalans en els establiments i despatxos.
- Estrena de pel·lícules cinematogràfiques de temes catalans amb redacció dels cartells explicatius en català.

La inclusió d'aquests tres números (i d'altres) en el programa de la "Diada de la llengua" hauria de tenir per

objecte immediat el promoure una campanya prèvia per tal que es desvetllés l'amor propi dels patriotes en la contribució a l'avenç del corrent renacionalitzador.

Hi ha molts d'aspectes de la feina renacionalitzadora en els quals l'avenç pot ésser extraordinàriament activat per una organització encertada i perseverant que sàpigui d'utilitzar hàbilment els recursos psicològics. L'obtenció de les sumes necessàries per a una obra patriòtica depèn sovint dels recursos que s'han posat en joc i de la fe i l'entusiasme que els iniciadors i gestors han sabut encomanar al públic.

A despit de les facilitats i de l'ajut material que l'Associació protectora de l'ensenyança catalana dona avui a les escoles catalanesques, el nombre d'aquestes és encara vergonyosament exigü. És insignificant el tant per cent d'infants catalans que són ensenyats en llengua catalana. Hauríem, tots plegats, de fixar un mínim de noves escoles catalanes a fundar cada any. Cada escola en projecte podria tenir el seu patronat, el qual hauria de trobar en el temps fixat els recursos per a la fundació de la respectiva escola. Demanaríem massa si fixéssim per a Barcelona—és un dir—un mínim de cinc escoles noves per anyada i una escola per a cada comarca catalana?

Semblatments, diversos grups de patriotes actius haurien de gestionar la transformació alhora, de gran nombre de rètols de botigues, despatxos i magatzems. Si la transformació abraçés una important quantitat de rètols alhora, seria més fàcil d'aconseguir l'adhesió de molts dels que ara volen i dolen. Per aquest procediment, el nombre de rètols canviats augmentaria en una bella proporció.

Seria fàcil així mateix la formació d'un extens programa cinematogràfic de temes catalans i amb redacció catalana. Alguns esforços s'han fet en aquest punt; però caldria coordinar-los i completar-los. El cinematògraf és en els nostres dies un gran instrument d'influència sobre la multitud, i és necessari aprofitar la seva eficàcia per a la catalanització del nostre poble.

Veurem per l'any nou, en la "Diada

de la llengua catalana", actes per aquest estil, que donin a la festa la vàlua perdurable dels nous guanys positius assolits?

PETITES HISTÒRIES

La Bandera

És en el recer ubac d'una barriada submergida a la penombra d'un pujol, indecís com una sina adolescent. Entre la frescor d'unes acàcies i el perfum sense matís d'uns jardinetes, el tràfec dels veïns hi és tan modest que no hauríeu senyal de llur presència si no us trobéssiu que us passaven al davant cada vegada que anàveu a abastar unes peres sense propietari o que la cançó que taral·lejàveu en un descuit diví, us la reprenen successivament des de cada finestró badat, una veueta enternidora, una gargamella aragonesa, un piano esculid o un gramòfon sense tornaveu.

Car el cespell hi escampa com en una prada i la molsa s'ufana pels esborancs de les parets mitgeres, talment, que si cerqueu les petges dels veïns fantàstics la presència dels quals sospiteu, us torba el dubte de si seran invisibles i vagaran com ombres opaques espiant el vostre sacrilegi o si les veus i les remors que de tant en tant sentim són només l'eco enyoradís d'uns emigrats anys ha del barri agònic. Només allà on el fanàs s'ha fet més alt, ran de la font i sota un fanal capgirat, descobrim les petges diminutes d'uns infants que, cap al tard, quan el vent sacceja l'arbrat i un escampall tremolós de fulles mortes cobreix el sol, tombats entre el tou vegetal cerquen les campànules morades per trenar-hi les primeres corones de bescanvi.

En aquest recer és on un pur fervor patriòtic eleva anys ha una oferta quotidiana a la Pàtria. No sabeu qui, ni com, ni quan. Només el fet franc i exemplar: la bandera catalana hissada de l'alba al crepuscle, els dies feiners i els dies del Senyor, aquest any i l'anv passat; el de l'Assemblea de parlamentaris i el de l'Autonomia integral; el de la puixança de la Lliga i el de la Solidaritat. Per tal com érem nosaltres uns adolescents i cursàvem totjust el batxillerat que ja fèiem marrera en el nostre camí per donar un tomb per la casa de la bandera. L'a-

mor a Catalunya era per nosaltres una activitat pura com l'oferta diària del veí anònim i santa com la mateixa bandera.

Actualment encara la bandera és hissada cada dia sense curar de les minves o dels engrescaments del catalanisme polític. Aquella bandera no coneix més pressió que el ritme cordial del patriota que l'enlaira que bé deu ésser el ritme mateix del cor de la Pàtria.

També nosaltres, de tant en tant, resseguim el vell camí per veure la bandera i aprendre-hi constància i fidelitat. Tan igual com és en els seus colors i en l'alçada on oneja, és en canvi ben diferent emmarcada en el recer ubac. Nosaltres en coneixem tots els matisos. A la matinada o cap al tard; en dia revolt o en una migdiada calitjosa; en el cel ras o entre núvols i clarors de tempesta, la bandera, com una llança brandada per una voluntat ardent, convida a les joies i a les amargors del combat i ens dona una lliçó.

La Montserrat i la Núria

Han entrat a les oficines d'Acció CATALANA, ni amb massa cautela ni amb poca desimboltura: naturalment, fàcilment. Demanen si és cert que les dones poden inscriure's a la nostra organització i si la quota per ésser modesta, no serà pas mal vista. Estenen dolçament llurs sollicituds. Comprenem, en llegir-les, la decisió d'aquestes donzelles que tenen l'aurèola de dos noms combatius que elles amb elles fan graciosament disillabs. Una d'elles, joveníssima, pregunta què cal fer. Li expliquem l'objecte d'Acció CATALANA i el pla que, en principi, hi ha propòsit de desenrotllar. No en té prou.

—És que,—ens diu enèrgicament—nosaltres volem ésser dues militants amb els mateixos deures que aquells que els tindran més exigents.

Damunt la brunor aixerreïda de la cara d'aquesta donzella, els ulls, negríssims, guspiregen com si continguessin el foc ardent d'una nissaga no extingida d'almogàvers.

—Mireu:—continua dient.—El dia que caldrà, sabrem, sense recança, rapar-nos cabell com un minyó i calçar-nos les botes dels legionaris.

I amb les mans llargues, esprimatxades, es tirava el cabell endarrera com si anés a sacrificar-lo. La seva companya, malenconiosa, consentia tímidament a

cada mot. A través del seu esguardar però, haurieu comprès que la cabellera que amb tant de fervor la seva companya abandonaria a la llinda de la caserna a l'hora de la partida, ella per ventura la guardaria per fer-ne un coixí flonjo per a oferir-la en les hores més dures de combat al repòs d'alguna testa dolent.

COMENTARIS

Les lliçons de la història

És un deure sacratíssim dels pobles la commemoració de les dates cabdals de llur història però pel damunt de tot, bo és de copçar-ne els seus ensenyaments. La recordança dels fets del passat no interessaria gaire si no fos pel valor positiu de llur lliçó advertidora. Per als pobles vius les lliçons de la Història són una mena d'alerta! a les possibles contingències de llur esdevenidor. Sovint les causes i els fets es repeteixen en el transcurs del temps; curem nosaltres de fer impossible la repetició de les dates fatals de la nostra Pàtria: tinguem memòria!

L'onze de setembre de 1914 caigué Barcelona i amb ella perdé Catalunya les últimes romanalles de les seves llibertats polítiques. Però coin ha estat dit i repetit, fou molt abans d'aquesta data, que Catalunya havia perdut l'essencial, sense la qual cosa cap nació podria subsistir: la seva ànima. La desnacionalització de Catalunya anava augmentant d'una manera lenta però constant en totes les manifestacions de la seva vida molt abans del cop brutal del decret de Nova Planta.

Hi hagueren homes vidents, hi hagueren ànimes heroiques, hi hagueren patricis que veren d'una manera clara el procés de la caiguda fatal del nostre poble—com, per exemple, Pau Claris, en 1640—però en va maldaven per reviscolar el patriotisme esmorteït dels catalans; aquests, àdhuc en els moments de brega sagnant, lluitaven, no pas com els vers patriotes, per defensar la llibertat de la Pàtria, sinó per l'adveniment d'una determinada dinastia. Entre Felip V i Carles VI, entre dues dinasties igualment forasteres, Catalunya sacrificà vergonyosament la seva vida de poble lliure. Cert és que en aquesta brega de dinasties Catalunya tenia fiadors poderosos que l'atiaven i l'encorataven i li prometien un ajut, però quan la lleialtat de Catalunya fou una nosa

per la pau cobejada, l'abandonaren covardament a la mercè de l'enemic venjatiu i odiós; fou allavores que Anglaterra cometé la ignomínia, sense prèviament resoldre la nostra situació, de signar el tractat d'Utrecht. (1)

Són aquestes les lliçons de la Història que cal retenir a la memòria; mai no havem de comprometre la nostra vida nacional per coses accidentals; mai no havem de fiar d'ajuts exteriors que rarament s'atorguen amb lleialtat, desesperit de sacrifici, puix que el sacrifici és, al cap i a la fi, allò que avalora tots els actes de la nostra vida; viure sempre amatents, per aprofitar qualsevol avinentesa propícia a la nostra Pàtria; crear un estat passional nacionalista al nostre poble; catalanitzar-nos, en una paraula, l'ànima!

Pensem que si pel procés anterior de desnacionalització, la data de 1714 fou un fet que fatalment havia de succeir, pot bastar la nostra voluntat i la nostra fe activa perquè la nostra generació marqui en la Història una data gloriosa que sigui digna de memorar-la en l'esdevenidor, més joiosament que aquella altra malaurada de 1714.

(1) No som nosaltres qui fem aquesta afirmació: són literats, historiadors, diplomàtics anglesos, que l'han feta. Vegi's sinó el que diu lord Macaulay en el seu assaig "Nar of the succession in Spain". "It is true that they gave up the Catalans to the vengeance of Philip, in a mounner inconsistent with humanity and national honour".

L'historiador A. D. Innes diu ("A History of the british nations"): "This night perhaps have been excused as being no very great breach of international political morality: but no excuse whatever could be found for the desertion of the Catalonians. The Bristh had directly encouraged Catalonia. To rise in arms against the Bourbon monarchys; they were bound in honour to protect the Catalonians against any vindicative treatment. They did nothing of the kind; they made no terms for their Spanish allies, and the rebellions was left to the tende mercies of the Spanish monarchy".

Cal recordar també el discurs de l'ambaixador anglès en el sopar organitzat en aquesta ciutat per commemorar la signatura de l'armistici de l'any 1918, on digué, referint-se als voluntaris catalans a la gran guerra: "Que era tant més d'agrair el llur sacrifici, per quant, degut a la traïció dels ministres de la reina Agna, Catalunya havia restat abandonada a la seva sort durant la guerra de successió, havent tornat, per tant, el bé pel mal".

La catalanització del nostre obrerisme

Molt uneixen als homes les idealitats, però perquè això sigui, cal que els homes les estimin i donin a la idealitat tota la seva importància. Perquè quan un estament fixa la importància de la seva vida en una filosofia més baixa que la del seu nivell, per fortes que siguin les idealitats que surin en l'ambient, i malgrat de llur tendència a brollar en mig del cor, fins per la llei d'herència, és molt difícil que una idealitat absorbeixi l'amor i acivitat dels que no están fets a fruit d'espiritualitats.

I això (en termes generals), es pot aplicar al obrer nostre, enfront del catalanisme. En la nostra acció obrerista hi ha hagut la dèria errònia d'encaixar els nostres problemes obrers en un marc de normes d'importació, i la realitat ha respost desvirtuant el sistema, definitivament fracassat en la seva aplicació. Aquí diem "sindicat", a allò que en altres països duu un altre nom... I allò que en altres països se'n diu "sindicat", aquí fora d'uns quants, ningú no ho enyora i n'hi ha molts que ni s'imaginin que pugui existir. Ha estat ben trista i malaurada la interpretació de l'obrerisme a la nostra terra!

Quan els corrents obreristes han entrat a la Catalunya treballadora no s'han assimilat, i en la Catalunya opressa, ha sorgit una caricatura d'obrerisme deforme.

Ens cap el consol de dir que aquest obrerisme no ha parlat encara català. I aquesta és a la vegada una de les raons de la seva deformitat. És un trajo que no li escau, li han obligat a dur-lo, i va fet un pellingo.

Però amb l'abrandament definitiu catalanista ha de venir amorosament com a part integrant, i fatalment vindria com a conseqüència, el sanejament, reorganització i nacionalització del nostre obrerisme. Tasca nova, avui verge; només en el sentit cultural iniciada. I si amb temps no se l'emmena, educa i organitza, es corre el risc de què, a més a més de no completar la tasca general catalana, esdevingui un obstacle, i barri el pas a nobles causes i fins elevats.

La majoria d'obers catalans d'avui no són encara tan catalans com haurien d'ésser. I llurs característiques principals, virtuts com defectes, les te-

nen precisament en la part que serveixen de catalans. Però, amb tot, per a fer-los arribar a llur esperit un raig d'idealisme catalanesc esperonador i fecund, se'ls ha de resoldre primer, d'una manera franca i concisa, és a dir, catalana, el problema de llur treball. Perquè avui per avui, en molts de casos, és el treball la única cosa que els preocupa, i és per ell que es veuen esclavitzats en les urpes d'un obrerisme no massa simpàtic a llurs sentiments, que si bé els proporciona evidents aventatges materials, més o menys durables, encara no els ha parlat al cor ben bé de dignitat, precisament perquè no els parla de les coses de l'esperit, ni en català.

REVISTA DE LA PREMSA

El nexce

A una fulla dedicada a Malgrat, editada per la *Veu de Catalunya* (17 agost), F. Arnau i Cortin escriu uns mots justos i significatius. És hora de no deixar-nos enganyar—diu—i de saber-nos reconèixer els deures que ens imposa el fet de considerar-nos nacionalistes. Tot i els fets isolats, els esforços individuals i l'entusiasme jove-nívol, el catalanisme, a gairebé tots els pobles catalans, va de bolquers.

"caldria crear el model del catalanista perfect".

És just. Potser en els casos isolats a què el senyor Arnau i Cortin es refereix trobaríem aquest model. La majoria de vegades però passa desapercibut. És la seva tasca humil i anònima per bé que gloriosa i exemplar. Quin és aquest model?

"Simplement: un home que no tingui un acte que desdigni d'una línia recta catalana".

Adverteixi's que el senyor Arnau i Cortin diu polidament un acte i no pas una acta. És tanmateix d'una discretíssima honestat.

"Un home infiltrat de l'esperit de Catalunya, amatent tothora a comportar-s'hi en harmonia".

Hi ha elements aptes a cada vila catalana per a mantenir-se en aquesta rectitud. Caldria treballar perquè el defalliment en què cauen no persistís:

"Caldria proclamar els deures del veritable nacionalista, traçar les normes de la seva actuació, i aleshores ensinistrar les joventuts per a guiar-les pel camí del goig de la virtut patriòtica, de la perfecció harmònica de l'esperit".

Per què deixar perdre aquests elements? Per què no ajudar-los? Per què no donar-los la mà i orientar-los? Heu's ací precisament la tasca d'ACCIÓ CATALANA. La nostra organització, verament nacional, és el lligam de tots aquests elements aperduats entre la indiferència dels pseudo-patriotes, dels nacionalistes de circumstància i dels catalans desnacionalitzats. ACCIÓ CATALANA irradiarà damunt llur, s'hi mantindrà en comunicació constant i procurarà de donar-los l'ajut propici perquè llur tasca isolada no roman-gui estèril ni llur isolament no es perpetuï.

"Es la gran obra a realitzar. Que els que tenen el tremp espiritual ben armat per a desvetllar l'esperit català dels fills de la nostra Pàtria se'n vulguin donar compte".

La Conferència nacional preveïa aquesta situació i es convocà propiciament. Només cal escoltar totes aquestes veus que parlen sense advertir-s'ho abans, en el mateix to. Un clamor unànime rediu amb una magnífica cantarella els mateixos mots: organitzem-nos que l'hora de l'avenç Catalunya endins és arribada.

"Aleshores no es perdran aquestes energies disperses, les ardideses de la joventut que vibra per la sed d'ideals. Aleshores es crearà el nexce que vivificarà la gran obra catalanitzadora, l'obra de la redempció. Aleshores tindran el caliu propici, que serà viu i perdurable, aquest caliu que quan els vents de la Pàtria es girin produirà la flama arboradora, definitiva, i no serà com ara que refiant-nos de la força única del sentiment tot brandament nacional no és sinó una foguerada d'encenalls.

Aquest nexa bé voldríem nosaltres — i per a atene-ho hi posem tota la nostra fe i voluntat,—que fos ACCIÓ CATALANA, originada precisament perquè llurs fundadors coincidiren en aquestes apreciacions que, tal com se va veient, tenen tot l'aire d'ésser produïdes per una necessitat nacional.

Un mite

En temps oportú i davant les interpretacions errònies que es donava a una determinada tendència del nacionalisme català, hom proclamà que l'iberisme, entès com a unitat espiritual, era un mite. Recentment a *Alt Empordà* (19 agost) En Tomàs Garcés actualitza hàbilment aquesta vella disputa valent-se del manifest escampat per la Península, en galleg i en espanyol, per les "Irmandades da Fala".

Les "Irmandades da Fala" de Galícia acaben de publicar un manifest convocant les joventuts nacionalistes d'Ibèria a una Assemblea. Amb la veu clara i inexperta dels nacionalistes gallegos ressucita la idea d'una gran Espanya confederada. Aspirem diuen, a "crear la futura Ibèria, que serà una confederació orgànica de pobles lliures i demòcrates", "volem reintegrar-nos a la civilització europea de la qual ha tingut separat l'Estat espanyol".

I cridem als germans de les altres terres esclavitzades sota el mateix jou i als del Portugal consanguini, per tal de reunir-los en Assemblea i crear una organització i un desig comuns.

Fins a quin punt es pot recriminar els gallegos de llur política irrealista? No és evident d'altra part l'abís profund que separa els mateixos gallegos dels altres? Hi ha per ventura una unitat d'inspiracions com la que entre nosaltres s'atenyí amb la Conferència nacional—la transcendència de la qual cada dia és més manifesta?

Fóra impropri demanar als nuclis gallegos d'ara puresa mística nacionalista, un patriotisme a ultrança que els fes abandonar tot panorama confederatiu. El nacionalisme

galleg està passant un període d'indecisió en què les doctrines són vagues i divergents. De l'iberisme de les "Irmandades da Fala" estructurat per J. V. Viqueira, a l'atentisme de Vicente Risco quant de marge no hi ha! Sembla, però, que, potser per raons de proselitisme, la primera tendència domina. El primer acte important que prepara és l'Assemblea de Joventuts.

El fracàs de les diverses ofensives intentades han donat al nostre nacionalisme una experiència de la qual és mancada el nacionalisme galleg, que d'altra part no té encara una organització política que el representi.

Si aquest moviment iberista correspon a la intensitat de la renaixença gallega no esdevé el mateix en les terres que com Catalunya fa més anys que lluiten per les seves reivindicacions i han pogut patir un major nombre d'experiències. No s'enganyin els nacionalistes gallegos: la joventut catalana és independentista, abans que tot. L'impuls que ens farà moure no serà un ideal de confederació sinó una avidesa sense límits de llibertat.

Vol dir això que els independentistes catalans defugin tota col·laboració o que en llurs càlculs per a una política nacional catalana no hi entren determinades possibilitats de reestructuració o d'expansió. Com diu el senyor Garcés:

Això no vol dir que entre les joventuts catalanes no es cregui en la possibilitat o en la conveniència d'uns Estats Units d'Ibèria. També hi ha nuclis importantíssims que es daleixen per una Federació Occitana i d'altres que voldrien aliances i pactes amb diverses nacions afins. Però l'estel que ens guia no és el d'un gran aplegament de pobles, és el de la llibertat nacional de Catalunya.

Les joventuts catalanes han estat convidades a l'assemblea que els gallegos tenen el propòsit de realitzar. Quina aportació hi podríem fer? Quina col·laboració hi podríem oferir?

Què farien les nostres joventuts a l'Assemblea a què Galícia ens convida? Potser la veu llur fóra la única discordant. Dirien

com s'ha mort aquella il·lusió que va promoure la Solidaritat i les campanyes autonòmiques del 17 i del 18. I dirien que més val així, perquè fent desaparèixer aquells lligams que condicionaven la nostra vida de poble lliure, se'ns ofereixen totes les possibilitats i esperances d'una nació independent.

Que entre els catalans hi hagi hagut o hi hagi encara gallegòfils o lusòfils o, si així escau, hispanòfils en el sentit estricte d'aquest mot, no vol pas dir que aquell iberisme mític tingui entre nosaltres propugnadors.

És precisament aquest creixent desig de llibertat que ens ha dut a estimar amb passió tots els pobles oprimits. Ja saben els nacionalistes gallegos com entre nosaltres havem propagat llur moviment patriòtic i havem fet conèixer llurs poemes i tota llur vida nacional. Però aquest afecte envers Galícia poc vol dir iberisme. Vol dir amor a tots els pobles oprimits, que no és pas el mateix.

Els nacionalistes catalans, qualsevolga que sigui llur interpretació de la política que haurà de desenrotllar Catalunya a dins de la Península, estableixen per endavant una tasca preliminar a realitzar: la d'atènyer llur sobirania nacional. Cas de concórrer a l'assemblea esmentada saben doncs per endavant el punt de vista que els cal exposar.

Si les Joventuts nacionalistes de Catalunya acuden a l'Assemblea serà per afirmar la fe en llurs propis destins nacionals i per expressar la simpatia profunda amb què veu en la lluita dels altres pobles de la Península. Però també per a negar el mite d'Ibèria que de tants anys ha retrassa el nostre triomf i per a dir davant de tots que només el nom de Catalunya farà que ens encarem amb l'esdevenidor.

L'iberisme, sobretot l'iberisme fantàstic dels que creuen que entre un català i un galleg per exemple hi ha lligams de raça, és, per als catalans, un mite gairebé grotesc. L'únic lligam actual entre catalans i gallegos és el de dos pobles que lluiten contra un mateix adversari. I és precisament en aquest punt on per ventura, una entesa catalano-gallega és possible.

INFORMACIÓ ESTRANGERA

L'EGIPTE "INDEPENDENT"

Set patriotes condemnats per un Consell de guerra

D'una crònica sobre política egípcia apareguda en un quotidià francès traduïm els següents paragrafs:

"El consell de guerra anglès, reunit per a jutjar els membres de la delegació egípcia dita *Wafd* ha pronunciat la seva sentència: els set acusats han estat condemnats a mort.

Lord Allenby ha entès evidentment que els militars havien anat una mica massa lluny: en virtut del seu poder discrecionari ha commutat la pena en set anys de treballs forçats i una multa de 5.000 lliures, això és, a prop de 275.000 francs, segons el canvi; multiplicat per set, aquesta suma dona 1.855.000 francs: no hi ha beneficis petits per al tresor britànic.

Hom dirà que encara resulta car per haver exercit el dret de tot ciutadà d'un país "independent", d'expressar legalment una opinió legítima. El ministre públic, en efecte, reprotxava als acusats una frase en la qual volia trobar una excitació a la revolta.

Després d'haver reclamat la tornada de Zaglul Patxà i dels seus cinc companys deportats, el manifest acabava així: "La delegació us demana de fer conèixer per tots els mitjans al món civilitzat el vostre horror i el vostre fàstic tot fent-li considerar el govern anglès i el ministeri com a responsables dels resultats de llur política hipòcrita". Heu's ací perquè un tribunal anglès ha cregut poguer pronunciar set condemnes capitals!

Tres dies després de la clausura dels debats un atemptat es produïa contra Mr. Brown, funcionari anglès del ministeri d'Agricultura, que havia estat atès per dues bales de revòlver; el seu fill estava també ferit a costat seu. Era el dissetè atemptat contra oficials o funcionaris anglesos després de la deportació de Zaglul Patxà.

Tot amb tot els membres del *Wafd* havien protestat sempre contra aquests crims, considerant que la causa justa de la llibertat d'Egipte no tenia fretura d'ésser servida per la violència.

Llur condemna a mort semblarà una molt mala recompensa de llur compte a evitar tota efusió de sang i no és probable que convidi a la calma els exaltats culpables d'aquests excessos; cal témer per al comerç britànic que el boycotatge que s'havia afermat no repregui més intensament.

Cal doncs desesperar del retorn pròxim a un estat normal sense deportacions, sense condemnes per part dels anglesos i sense boycot per part dels egipcis? Cal dir com Roger Sambelin en el seu llibre *Egipte i Anglaterra*, que "el triomf del nacionalisme només és realitzable que amb l'ensorrada completa de l'Imperi britànic?".

TXECO-ESLOVAQUIA

Sobre el seu esdevenidor

Sobre aquesta república relativament jove i a la qual ens venim referint amb interès, Enric Mazel ha ofert les dades següents:

"Txeco-Eslovàquia és un dels estats més rarament constituïts del món. La seva situació estratègica és tan important com deporable, per tal com li cal defensar una frontera de 3.000 kilòmetres, sis vegades més que França, amb una petita població de menys de 14 milions d'habitants. Felicitament viu amb bona intel·ligència amb els seus veïns polonesos i romanesos i poc ha de témer dels seus altres veïns hongaresos i austríacs, amb els quals, d'altra part, hi ha possibilitats d'establir-hi relacions lloables; no hi ha sinó Alemanya per témer i contra la qual la defensarien poc, els seus monts Metàlics i els seus monts Gegants; això però ja se sap i "perill conegut, meitat contingut".

Els txecs i els eslovacs són dues branques del mateix poble que farien front contra no importa quin enemic, però als dos extrems del territori s'hi troben elements aliègens: a la punta oriental, els rutenis, els quals tenen més d'afinitat amb els rutenis de Polònia o de Rússia que amb els eslovacs, però qui éssent separats pels Cárpat de llurs germans i trobant-se en relacions forçades amb llurs cosins, semblen satisfets de llur nova sort, record sobretot de llur vella esclavitud sota el jau magiar; i a la punta occidental, alemanys que han vessat de per tot el quadrilàter de les muntanyes de Bohèmia i han cosit al mantell esclau de Sant Venceslau un brodat germànic. Hi ha encara al sud una altra franja magiar, però és probable que els elements que hom creu hongaresos no són sinó eslovacs magianitzats per procediments administratius.

No és pas difícil de diferenciar els elements tècnics que componen la població de

la Txeco-Eslovàquia. És cert però que la proporció dels alemanys i dels hongaresos ha estat exagerada.

El territori txeco-slovac, és fèrtil, ben regat, però gairebé per enter muntanyenc; no hi ha grans planes pròpies per al conreu dels cereals com a Hongria, ni prada fluvial com a Àustria. No obstant, toca el Danubi en un sector bastant important (175 kilòmetres) i disposa del curs superior de l'Elba, suficientment utilitzable. Txeco-Eslovàquia serà potser com Suïssa, un dels grans centres industrials de l'esdevenidor. També com Suïssa serà un dels paradisos dels turistes contribuint-li les seves estacions termals i minerals (Carlsbad, Marienbad, Franzcsbad).

És però per les grans indústries: metallúrgiques, tèxtils, destil·lad res, etc., que són permeses vastes esperances. La hulla malauradament no hi és en suficient quantitat, però el carbó silesià i saxó és a la vora. Hom pot igualment comptar sobre les forces hidràuliques i sobre el petroli la presència del qual i àdhuc l'abundància són molt probables. Es produeix en països txecs més de la meitat del ferre cisleitànià i en els eslovacs més dels dos terços del ferre transleitànià. Les indústries, llanera, llinera i cotonera eren gairebé en totalitat damunt territori txeco-slovac. L'agricultura hi és molt avançada i el clima igualment allunyar del fred excessiu de Rússia i de la calor extrema de l'Hongria, afavoreix la producció agrícola.

El govern txeco-slovac ha signat acords comercials amb Alemanya, Anglaterra, Itàlia i França. Des del punt de vista bancari, Praga, que per llarg temps estigué subordinada a Viena i a Budapest, a assegurat la seva entera independència.

El poble txeco-slovac ha donat a l'humanitat Joan Huss, qui potser hauria realitzat la reforma religiosa sense destruir l'unitat de l'Església; Komensky qui és el primer en data dels propagadors de l'educació moderna; Xalcicky, altre reformador fundador dels Frares moraves. Té d'altra part les seves glòries nacionals: el novel·lista, Jirasek, l'historiador Balacky, el filòsof, Masariyk i d'altres poetes o escriptors; té també els seus artistes, els arquitectes d'altre temps que bastiren les meravelles de Praga, els pintors moderns Manes i Ales, els grans músics Smetana i Dvorak. El moviment intel·lectual és molt intens en el nou Estat i l'emulació amb les cultures veïnes, alemanya i hongaresa no fa sinó avivar-ne l'ardor.

Txeco-slovàquia ha sòlidament constituït el seu exèrcit nacional que disposaria en cas de guerra de 1.200.000 homes; ha sanejat en el possible les seves finances, ha equilibrat el seu pressupost ordinari; sense dubte el seu pressupost extraordinari és encara en dèficit de 2 milions i mig de coro-

nes, però el govern espera, per una política rigorosa de comprensió de despeses i d'augment d'entrades, arribar en dos o tres anys a l'equilibri complet.

Segons el senyor Mazel, si Europa ha

d'ésser salvada, ho serà pel manteniment sòlid de la petita Entesa; Polònia, Txeco-Eslovàquia, Romania i Iugo-eslavia; d'ací la importància d'una Txeco-Eslovàquia forta motor central d'aquesta Entesa.

NOTICIARI D'ACCIÓ CATALANA

L'aplec comarcal de Ripoll

Totes les noves que ens arriben d'aquella comarca coincideixen en constatar que hi ha un estat d'arborament en creixença. Els ripollesos, catalans de soca-rel, es senten joiosos de la deferença i hi corresponen amb el màxim de llur interès patriòtic.

Aquest interès, naturalment, es traduirà, el 3 setembre, en una concurrència nombrosíssima, la qual s'augmentarà encara per la que es va anunciant de molts altres indrets de la nostra Pàtria. Per això s'ha desistit de celebrar els actes en locals tancats, fora que el temps hi obligui.

Del programa definitiu de l'"aplec" que es farà públic per la premsa diària ens és grat avui poder-ne avançar les següents dades:

HOMENATGE AL COMTE JOFRE

Tractant-se d'una festa de catalanitat essencial, i fent-se a Ripoll, per força s'havia de lligar amb el record del comte Jofre, fundador de la nostra Nació.

Diem de seguida que els organitzadors han trobat una bella manera de retre homenatge a aquesta alta figura de la història nacional. Consistirà en una solemnia desfilada davant la tomba que guarda les seves relíquies temporals.

UN ALBUM

A la vegada i per a donar a l'acte un cabdal sentit de responsabilitat i d'eficàcia — tant d'acord, altrament, amb els propòsits d'Acció Catalana—, els concurrents, a la sortida, hauran de signar un àlbum, confeccionat a aquest objecte.

La capçalera de l'àlbum diu: "Els

sota-signats prometen fidelitat a la Terra catalana davant la tomba del comte Jofre, fundador de la Nació". I el clou el colofó següent: "Aquesta solemne promesa de fidelitat a la Terra catalana, amb la immediata fermaça de generosa actuació, fou signada entusiàsticament a Ripoll en la celebració del Primer aplec d'Acció catalana, el 3 setembre 1922".

Artísticament, l'àlbum és notable. La capçalera, a varies tintes, té com a motiu la tomba del comte Jofre i completa el colofó un escut de Ripoll, entre les figures del mateix comte i de l'abat Oliva. És obra d'En Josep Ribot. Les fulles de l'àlbum són d'excel·lent paper de fil de la casa Guarro.

UNA LAPIDA

Encara l'homenatge al comte Jofre tindrà un complement, que consistirà en la col·locació d'una làpida a la plaça de la Constitució, amb el fi de perpetuar el record de la diada.

Aquesta làpida, que havem pogut veure, és de marbre amb una inscripció, de relleu, en metall, en la qual es llegeix:

"Al comte Jofre,
qui a Ripoll fundà
la Nació catalana.

"Acció catalana", 3 setembre 1922".

El descobriment tindrà tota la solemnitat escaient.

Acabat de descobrir-se la làpida, i a la tarda, hi haurà ballades de sardanes.

La nostra dansa no podia mancar en una festa vessant de catalanitat, com ho serà l'"Aplec de Ripoll".

MITING

Havent dinat, tindrà lloc a la mateixa plaça el míting d'"Acció catalana".

Per ponderar-ne la importància, no ens cal més que repetir els noms dels oradors que hi prendran part: els senyors Bofill i Matas, Rovira i Virgili, Martí Esteve, Vidal de Llobatera, Massot i Gassol.

Hom comprèn que, tractant-se dels primers prestigis de l'oratoria nostra, hi hagi tant d'entusiasme per anar-los a escoltar, més que més trobant-nos, com ens trobem, en un període àlgid de la història del nacionalisme.

Com a resultat pràctic i immediat, s'hi constituirà la primera delegació comarcal d'"A. C."

ALTRES ACTES

Sabem que es preparen encara altres actes per completar la festa, podent-se donar com a segur que al vespre hi haurà una representació de teatre català, a base d'obres de caràcter patriòtic.

INFORMACIO

L'A. C. d'E. i l'autonomia universitària

Per l'Associació catalana d'estudians se'ns tramet per a ésser publicada aquesta nota interessant:

"Algú haurà estranyat que l'Associació catalana d'estudiants no hagi afegit la seva protesta a les que contínuament es dirigeixen al Govern d'Espanya pel seu atropell a l'autonomia universitària. El nostre silenci té la seva justificació: estem segurs de la inutilitat de la protesta; no tenim cap esperança de què un ministre espanyol escolti les raons de la col·lectivitat catalana.

El nostre únic deure, després de la disposició del senyor Montejo, és el de recordar a tothom, singularment als catedràtics que aspiren amb un suau col·laboracionisme a la catalanització evolutiva de la Universitat de Barcelona, la nostra posició de sempre. Cal que la Universitat sigui remoguda per un ideal nacionalista: havem de

fer dels nostres centres d'ensenyament la fornal d'una cultura ben catalana. L'únic interès que per a nosaltres tenia el decret d'En Silió derivava de l'avinentsa que oferia a la Universitat barcelonina d'agafar una fesomia pròpia, és a dir, de catalanitzar-se intensament.

Avui la disposició capriciosa d'un ministre d'Instrucció ens tapa aquesta escaletxa. Ni ens ha sorprès ni ens ha indignat. Una vegada més haurem de fer una crida a tots els estudiants, a tots els cate-dràtics, als catalans que glateixen per una cultura catalana, demanant llur esforç per a instaurar una Universitat nacional viva i forta, oberta a tots els vents de l'esperit però fidel als ideals de la nostra raça. I caldrà també demanar l'esforç de tothom per enderrocar d'una vegada aquesta Universitat espanyola que voldria ésser una fortalesa per a la dominació espiritual de Catalunya i no és sinó una resistència a l'activitat de les nostres joventuts intel·ligents.

El Comitè d'Acció catalana de Sudamèrica

Havem rebut el següent comunicat d'aquest comitè:

Buenos Aires, a 31 de juliol de 1922.

Senyor President de la Conferència nacional catalana.

Barcelona

Fins fa poc hom creia que la intervenció dels nostres capdavaners polítics en els afers actius del govern d'Espanya havia de conduir Catalunya al complet reconeixement de la seva personalitat nacional.

Amb aquella tàctica s'ha obtingut, certament, quelcom en el camí de les reivindicacions catalanes; però han estat tan minses les concessions atorgades i són, de dia en dia, tan minvades, que més que aventatges per l'assoliment dels nostres ideals semblen escarnis a les inquietuds del nostre poble.

Això ha motivat escissions a les rengleres catalanistes, la qual subsistència i agreujament és deure patròtic destorbar, bé per la evitació de noses en la via amb tanta ed virilitat empresa, bé per a no donar pas als enemics de la nostra terra i de la nostra causa.

El poble català està convençut que els homes que malmenen l'Estat espanyol no senten llurs dalers, que consideren despectivament en quantes d'oportunitats se'ls

presenten, i creu que mantenir-se en especulativa, no fonamentada en cap promesa, de concessions temporals o parcials, ni és convenient a la seva causa, ni s'avé amb la seriositat del seu caràcter, ni és decorosa a la seva cultura ni a la seva dignitat.

Perxò el catalanisme ha caigut en una situació caòtica de la qual és indispensable sortir-ne, com cal als anhels del nostre poble. I no són pas impaciències filles de joventut adelerada les que reclamen una nova tàctica política per a assolir la seva llibertat, sinó el cansament en l'espera de la realització de promeses mai complides i l'esgotament de la seva paciència davant la manera despectiva com els homes de l'Estat espanyol responen a la nostra actitud massa benèvola.

Això prové, al nostre entendre, de què fins ara el Govern d'Espanya no s'ha trobat cara a cara amb Procuradors dels drets que Catalunya reclama, i de què aquesta, propiament, no ha exterioritzat com cal les seves exigències.

El fet d'independitzar el seu electorat de la tutela del poder central; la circumstància de tenir constituïdes les Diputacions en una Mancomunitat de facultats verament administratives, mermades cada dia més; les manifestacions de les seves corporacions populars de volguer governar-se per si mateixes i d'usar en llurs actes el verb del poble que les elegí, no són més que exponents del voler del nostre poble, sense cap altra mena de finalitat.

Tots sabem que el nacionalisme català responen a una llei de natura, vol aconseguir els instruments polítics que garanteixen a Catalunya el desenrotllament de la seva nacionalitat pròpia; però aquest voler, exposat diverses vegades per entitats, corporacions i personalitats il·lustres, no ha tingut altre caire que l'ésser revelador de les aspiracions del nostre poble. És indispensable i inajornabl, doncs, que aquest voler es manifesti d'una faísó explícita i concreta, per representants dotats de la necessària autoritat.

Universalment està establerta la manera de què un poble nomeni els seus portaveus així com el límit fins a on poden estendre's els poders conferits. Els representants actuals del poble català, en demanar a l'electorat llurs sufragis, si en les plataformes llurs han parlat de l'autonomia i de la lliberació de Catalunya, mai, però, aquesta clàusula no ha estat considerada part integrant constitutiva del mandat. Segurament

per això els representants de Catalunya, que íntimament han d'haver-se sentit mancats de poders per fer-ho, no han plantejat de guisa categòrica el plet català, requerint, de qui cal, el reconeixement de la llibertat de Catalunya.

Aquest Comitè, encara que allunyat de la Pàtria per la immensitat de l'espai, sent, pregonament totes les seves inquietuds; es condol dels seus pesars, i es creu, per això, obligat a fer una crida que, per tal com sortida d'aquestes llunyanies, i apartada, per tant, dels collegis electorats, espera serà atesa pel patriotisme dels seus connacionals.

Nosaltres, els qui componem la Junta executiva d'aquest Comitè, considerem arribada l'hora de constituir "la força" de què parlà l'illustre President de la Mancomunitat de Catalunya en comentar la convocatòria de la Conferència nacional, o el "front únic de combat" la qual existència aquesta creu necessària. Per aquest motiu els subscrits, en nom propi, i segurs d'interpretar els sentirs de tots els catalans residents a l'Amèrica, en els quals cors es revolten ànsies d'independència i de llibertat per la Pàtria, tramet un fervorós prec a tots els indrets de Catalunya amb el fi que arreu arreu, aquells que es senten moguts pels mateixos anhels i persegueixen els mateixos ideals, afegeixin llur clam al nostre, i, declarant que consideren indispensable i urgent la constitució d'un organisme representatiu de la nació catalana, demanin a les entitats directores de les forces catalanes que en assemblea general i popular, expressament convocada, es nomenin els seus representants; els fixin els seus poders i els imposin la obligació de recabar d'Espanya, pels mitjans que consideraran més convenients i eficaços, el reconeixement de la plena autonomia de Catalunya.

En espera de que l'entitat delavostra digna presidència es captindrà patriòticament de les consideracions que precedeixen, fruit d'un puríssim i desinteressat afany d'alliberació de la Pàtria nostrada, i la vostra bondadosa influència en la realització dels propòsits exposats, tenim la satisfacció de saludar-vos desitjant-vos llarga vida pel bé de Catalunya".

Hi ha un segell que diu: *Comitè d'Acció catalana de Buenos Aires.*